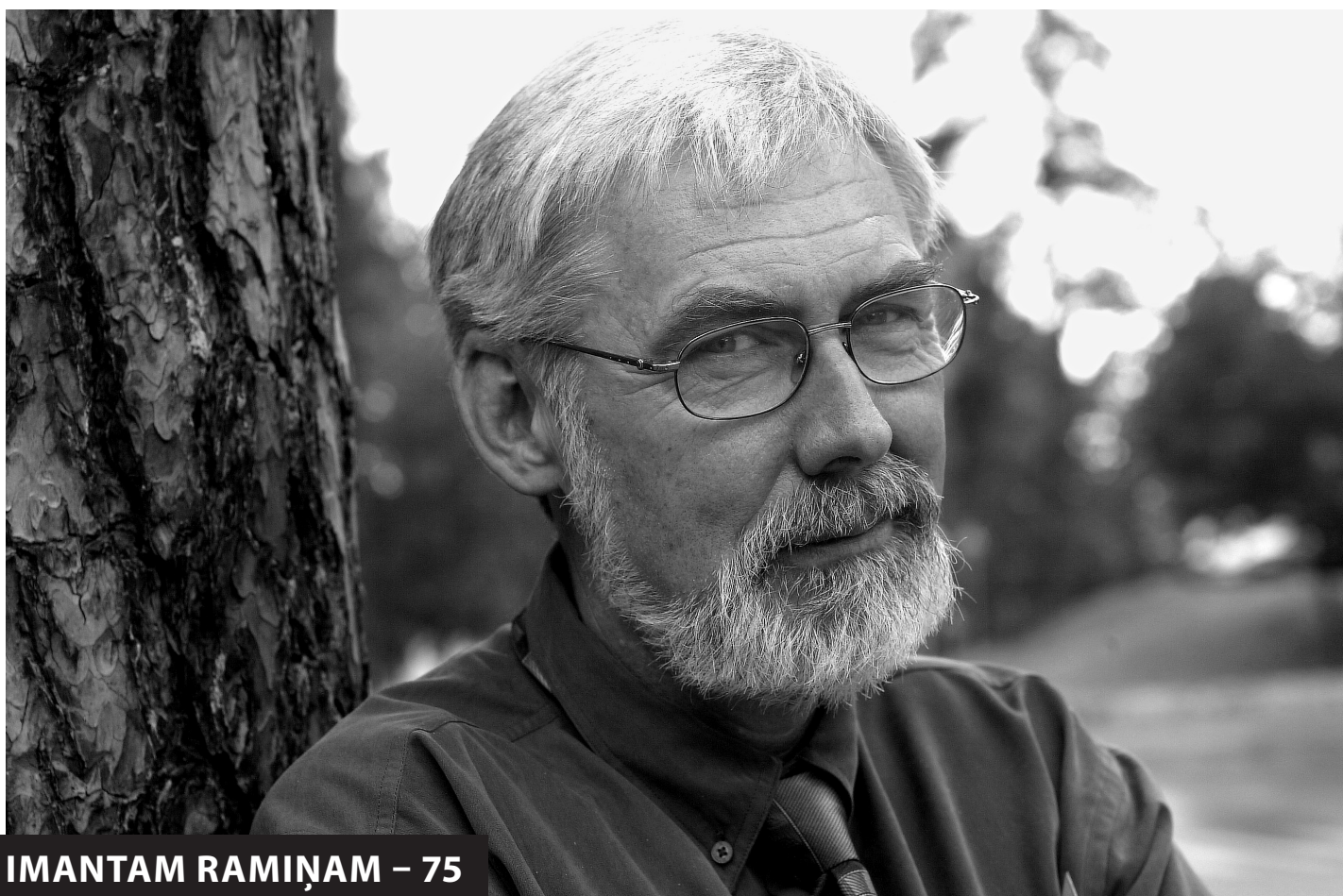

IMANTAM RAMIŅAM – 75

Sirds sākumpunktu meklējot

Gunda Miķelsone

Komponista Imanta Ramiņa (1943) dzīve Latvijā ilgst no piedzimšanas brīža līdz vienpadsmit mēnešu vecumam. Vienpadsmit latvieša mēneši Latvijā – lielākai daļai tas liktos tik vien un galīgi ne pietiekami, lai apzinātos savu vietu un piederību valstij. It īpaši tad, kad komponista nākamā Latvijas vizīte zvaigznēs iezīmēta tikai sešdesmit gadu vēlāk – 2004. gadā. Bet Imants Ramiņš, lielāko dzīves daļu nodzīvojot kā latviešu izcelsmes kanādietis, tomēr pratis sevi pieturēt arī neredzamo latvietības dzīslu un, šogad atzīmējot divus sev svarīgus notikumus – paša 75. dzimšanas dienu un Latvijas simtgadi –, kāpj stikla kalnā pretī virsotnei. Uz palikšanu. Rakstot e-vēstuli uz Kanādu, nezināju, kas mani sagaidīs. Zināju tikai to, ka drikstu atļauties rakstīt latviski, jo centieni komunicēt angļu valodā, visticamāk, tiktu strikti noraidīti. Un tad nāca atbilde – vēstules formā, ar roku rakstīta, tāds sirsnīgs retums mūsu tehnoloģiju šodienā, un tas, jāatzīst, arī stipri aizkustināja. “Sveicieni, Gunda! Es ieņemšu dziļu elpu un mēģināšu atbildēt uz Jūsu jautājumiem, cik vien skaidri un taisni es varu, lai gan neviens no Jūsu jautājumiem nav viegls. Bez tam es nekad nejūtos ērti, runājot par sevi.” Tā nu ir izlemts – es rakstīšu, jubilārs komentēs. Sākam.

IZ ENCIKLOPĒDIJAS

Imants Ramiņš dzimis 1943. gada 18. septembrī Ventspilī – laivnieku-Gotlandes pārcēlāju vietā. Rudens mēnešos tautiešu glābšanas ideja vēl tikai dzimst, bet nākamā gada pavasarī tā jau noslipēta un darbojas pilnā sparā. Iespējams, ka visapkārt gārdzošā trimdas elpa rosina arī Imanta vecākus pamest dzimteni, kamēr vēl iespējams, tāpēc 11 mēnešu vecumā zēns kopā ar māti un trim vecākajām māsām dodas bēgļu gaitās. Tēvam nedaudz jāuzkavējas Latvijā darba jautājumos, bet pēc pāris mēnešiem arī viņš pievienosies.

Alma un Alfrēds Ramiņi par galamērķi neizvēlas ventspilnieku ieskatā ērtāko un pazīstamāko Zviedriju, bet nonāk Polijā un tālāk bēgļu nometnē Mērbekā, Vācijā, kur nodzīvo četrus gadus. Kad nometnes sāk tukšoties, ģimene dodas pāri okeānam – uz Kokrenu Ontario provincē Kanādas ziemeļos. Tur Imanta tēvs, bijušais Ugāles virsmežzinis, var turpināt iesākto darbu, savukārt Imanta māte, pianiste, profesora Aleksandra Dauges audzēkne Latvijas konservatorijā, zēnā saskata mūzikas mūzas dāvanas, līdz ar to puikas liktenis ir izlemts – jādodas studēt uz Toronto Karalisko konservatoriju.

“Nav nekādu šaubu, ka mans tēvs mežzinis un māte klavierniece iespaidoja manu tālāko dzīvi un dzīves gaitas. Kādu procentu

es esmu saņēmis no katra, bet kāds procents ir kritis tikai no debesīm. Ir taisnība, ka pieaugušos gados principiāli nodarbojos ar mūziku visādās nozarēs: kā komponists, diriģents, vijolnieks, pedagogs. Un tas droši vien nebūtu noticis, ja es nebūtu uzauzdzis ģimenē, kur māte pasniedza klavieru stundas, un mūzika nebūtu dzirdēta katru dienu. Vēlākos gados gan arī studēju ģeoloģiju un bioloģiju, un pavadīju pāri par divdesmit vasarām, strādājot Britu Kolumbijas provinces parkos kā gids un dabas zinātnieks. Man šausmīgi interesē arī vēsture, astronomija, ceļošana, peldēšana un slēpošana.”

Imantam veicas ne tikai ar stipendijas iegūšanu, bet arī pedagogiem – vijolspēli viņš apgūst pie Toronto simfoniskā orķestra koncertmeistara Alberta Praca (*Pratz*), vēlāk arī pie Deivida Mankovica (*Mankovitz*) un Filiberto Estrelas (*Estrela*), savukārt kompozīcijas noslēpumi nāk no Tālivalda Ķeniņa – Ramiņš starp visiem Ķeniņa audzēkņiem konservatorijas vēsturē ir bijis vienīgais latvietis.

“Mans sakars ar Tālivaldi Ķeniņu sākās, kad vēl mācījos vidusskolā Toronto konservatorijā. Viņš man pasniedza harmoniju un improvizāciju. Iestājoties universitātē, šīs klases turpinājās, bet klāt vēl nāca neformālas nodarbības kompozīcijā. Nevarētu teikt, ka daudz pie viņa iemācījos, jo biju stūrgalvīgs students, bet esmu pateicīgs, ka viņš mani ievadīja līdz tam laikam vāji pazīstamā Stravinska, Prokofjeva un Hindemita mūzikā.”

Toronto gados nākas doties prom no vecāku mājām, bet jaunais cilvēks tiek laipni uzņemts pianistes, mūzikas kritiķes, Arvīda Daugļa un Klaudio Arrava skolnieces Martas Tūteres-Kundrates mājās.

1990. gada 3. oktobra izdevumā “Latvija Amerikā” lasām Martas atmiņas: “Uzsākot dzīvi lielpilsētā, viņš bija “uzticēts” manā ģādībā. Tā varēju jo agri iepazīties ar viņa darba spējām un apbrīnot topošā mūziķa pašdisciplīnu. Vijoles vingrinājumus viņš sāka septiņos no rīta manā pagrabā. Pēcpusdienā istabā tika gatavoti skolas darbi, harmonizēti korāļi un pa starpām lasīti neskaitāmi “paperbacki”. Tā Imants jau toreiz bija uzkrājis gandrīz enciklopēdiskas zināšanas. Mums dažreiz nemaz nevajadzēja šķirstīt vārdnīcas – tikai pajautāt viņam.”

Konservatoriju Ramiņš pabeidz 1962. gadā, iegūstot *ARCT* diplomu vijolspēlē, un līdztekus noslēdz arī vispārīzglītojošo priekšmetu kursu Džarvisa (*Jarvis*) vidusskolā, kurā mācījies arī pianists Arturs Ozoliņš. Seko pedagogijas studijas Toronto Universitātē un bakalaura grāds mūzikā 1966. gadā. Pēc tam skats vēršas Eiropas virzienā – no 1966. līdz 1968. gadam Ramiņš dodas uz Zolzburgas *Mozarteum*, kur mācās vijolspēli Cēzara Brēzgena (*Bresgen*) klasē, arī kompozīciju, diriģēšanu un spēlē orķestrī *Camerata Academica* – dodas koncertturnejās un piedalās skaņuplašu ierakstos.

Atgriezies Kanādā, Ramiņš dibina mūzikas nodaļu Jaunkaledonijas koledžā Britu Kolumbijas Prinča Džordža pilsētā un pats kļūst par tās mācībspēku līdz 1972. gadam. Gadu pirms tam viņš vēl paspējis izveidot Jaunkaledonijas kamerorķestri, ko pēc 1981. gada dēvē par Prinča Džordža simfonisko orķestri, kā arī vēl vairākas citas muzikālas vienības: kamerkori *Aura* (1979), bērnu kori *Nova* (1983) un Okanaganas jauniešu simfonisko orķestri (1989). Kopš 1977. gada Imants Ramiņš dzīvo Vernonā, ir Vernonas mūzikas skolas mācībspēks un joprojām vada orķestri un korus, kā arī spēlē otro vijoli Okanaganas simfoniskajā orķestrī.

“MANS INSTRUMENTS IR VIJOLE, BET MANA MĪLESTĪBA – BALSS”

Viens no pirmajiem katalogizētajiem Imanta Ramiņa skaņdarbiem datēts ar 1968. gadu – tā ir dziesma sieviešu korim “Liieldienas”

ar Eduarda Freimaņa tekstu. 60. gadu beigās rodas arī dziesmas latviešu valodā viru korim ar nepārprotamu skatienu trimdas koru virzienā. 1970. gads iezīmē sastāva paplašināšanās pagrieziena punktu: top *Santarcillo de la Virgen* soprānam, sieviešu korim, ģitārai un stīgām ar Lopes de Vegas tekstu, *Mary Magdalene* mecosoprānam, jauktajam korim, arfai un ērģelēm, kā arī japāņu haiku iedvesmota opuss *Silent Flowers* (“Klusuma ziedi”) soprānam, jauktajam korim, flautai, zvaniņiem, šķīvjiem un stīgām.

Visā šajā uzskaitījumā nevar nepamanīt vienu kopīgo elementu un vienojošo skaņu – cilvēka balsi. Tālivaldis Ķeniņš savā 1994. gada tekstā “Skolotājs par savu audzēkni” žurnāla “Latvju mūzika” 23. izdevumā raksta: “Domāju, ka muzikālās specialitātes Imantu kompozīcijā virzīs uz kamer- vai simfonisko mūziku, raktot vijoli sonātas, stīgu kvartetus un tamlīdzīgi, ko jau ir darījis. Tomēr izrādās, ka tagad Imants kļuvis arī par ievērojamu vokālās mūzikas skaņradi. Viņš atzīstas, ka no laika gala interesējusi vokālā un koru māksla un saka, ka tam pamatā varētu būt latviešu bagātais dziesmu kultūras mantojums. Cilvēka balss pēc Imanta atziņuma ir garīgi un emocionāli iejūtīgāka, pārāka par visiem citiem instrumentiem. Un to Imanta mūzikā var just.”

“Mūzikas Saules” 2012. gada rudens laidiena sarunā ar Lienī Jakovļevu Imants Ramiņš to arī atzīst: “Mans instruments ir vijole, bet mana mīlestība – balss.” Savukārt Kanādas izdevumam *The Morning Star* 1989. gadā viņš sliekšanos kormūzikas virzienā komentē šādi: “Iespējams, mana kormūzika kļuvusi populāra tādēļ, ka tā ir pieejama, labi izdziedama un viegli iegaumējama. Liekas, ka tai izdodas aizkļūt kādu visaptverošu stīgu. Mana mūzika nav viegla, bet kori izbauda tās apģūšanas izaicinājumu un prieku pēc tam, kad tas izdarīts” (autores tulkojums).

Vēlāk izrādīsies, ka vēl tuvāka par kora skanējumu kļūs tieši dzimtenes kora skaņa. Kad Ramiņš pirmo reizi dzirdējis māte

Almai Ramiņai veltīto *Ave verum corpus* (1973) Valsts akadēmiskā kora “Latvija” sniegumā, viņam šķitis, ka dzirdot to kā pirmoreiz, bet tieši šī skaņa veidojusi vislielāko saskaņu ar viņa paša iekšējo izjūtu par šo moteti.

UZSKAITE (TEHNISKI PROCESI)

1989. gada 26. oktobrī Alma Ramiņa raksta vēstuli Ērikam Biezaitim, kurš izrāda lielu interesi par dēla skaņdarbu nonākšanu viņa izveidotajā Mūzikas krātuvē Adelaidē: “Ļoti godājamais Biezaitis kungs! Piedodiet, lūdzu, ka tikai tagad Jums rakstu. – Nosūtu vienu Imanta darbu nepilnu sarakstu, jo viņš visu laiku daudz komponē un orķestrē. Ielieku arī ļoti iecienīto “Psalmu 121” un Jums iztrūkstotšo pirmo daļu no *A Northwest Trilogy* – *Nootka Paddle Song*. Bez tam pielieku dažus izgriezumus no avizēm angļu valodā, bet varbūt tās Jums nemaz neinteresē. Jūs gribējāt arī vienu fotogrāfiju no Imanta – to nosūtīšu Jums, kad es to saņemšu. Ceru, ka Jūs un Jūsu kundze labi jūtaties. Ar cienību, Alma Ramiņa.”

Jau 1989. gada vēstulei pievienoto darbu saraksts ir pārsteidzoši bagātīgs, un tagad, gandrīz trīsdesmit gadu vēlāk, tas ir pleties vēl ievērojamāk. Starp izvērstākajiem un komponista dzīvē nozīmīgākajiem darbiem nosauksim *Missa Brevis* soprānam, jauktajam korim un simfoniskajam orķestrim (1989), pirmo no trim “Magnifikātiem” (1990), Vankūveras simfoniskā orķestra pasūtīnāto

Vijolkoncertu (1997), Fagota koncertu *The Rattler* ("Klaburčūska", 2000) Džordžam Cukermanim (*Zuckerman*), "Sonetus Orfejam" ar Rainera Marijas Rilkes tekstiem Stīvena Mičela (*Mitchell*) tulkojumā Toronto "Orfeja korim", darbus Svētā Labrenča korim Monreālā un Toronto Mendelszona korim, kā arī divas operas – "Lakstīgala" (*The Nightingale*, 2004) un *The Eternal Forest* ("Mūžīgais mežs", 2011).

Vairāki avoti vēsta, ka pastāv arī iecere operai "Zelta zirgs" pēc Raiņa lugas motīviem, bet šīs kompozīcijas liktenis intrigas vārdā pataupīts raksta beigām. Vislabāk klājies "Lakstīgalai" ar Džeimsa Takerā libretu pēc Hansa Kristiana Andersena pasakas motīviem – tā pieredzējusi pirmizrādi 2005. gadā uzreiz trijās ASV pilsētās: Čikāgā, Vašingtonā un Portlendā, tās fragmenti atskaņoti arī Latvijā, un šogad Rīgas Doma meiteņu koris "Tiara" Airas Birziņas vadībā īsteno operas pilnu atskaņojumu, reizē atzīmējot trīs notikumus: Latvijas simtgadi, kora 20 gadu jubileju un paša Imanta Ramiņa 75. dzimšanas dienu. Aicinu latviešu opermākslas mīļotājus savos plānos iekļaut šī gada 9. decembri, kad Latvijas Nacionālajā operā gaidāma pirmizrāde.

"Manas pēdējās ziņas ir tādas, ka Rīgas Doma meiteņu koris "Tiara" uzvedīs "Lakstīgalu" vairākās Latvijas pilsētās decembra sākumā. Ja mani aicinās, ceru ap to laiku atkal apciemot Latviju."

Skaņu meistara Ramiņa mūzika dzīvo ne tikai Latvijā un Kanādā, bet arī visapkārt pasaulē: viņa darbi izskanējuši koncertzālēs, kas komentārus neprasa – sarakstā ir Kārnegija zāle Ņujorkā, Čaikovska zāle Maskavā, Kenterberijas katedrālē un Vestminsteras abatija Anglijā, Parīzes Dievmātes katedrālē, *Santa Maria del Fiore* Florencē un vēl, un vēl – gandrīz visos kontinentos, izņemot to vienu, aukstāko. Lai paliek citiem.

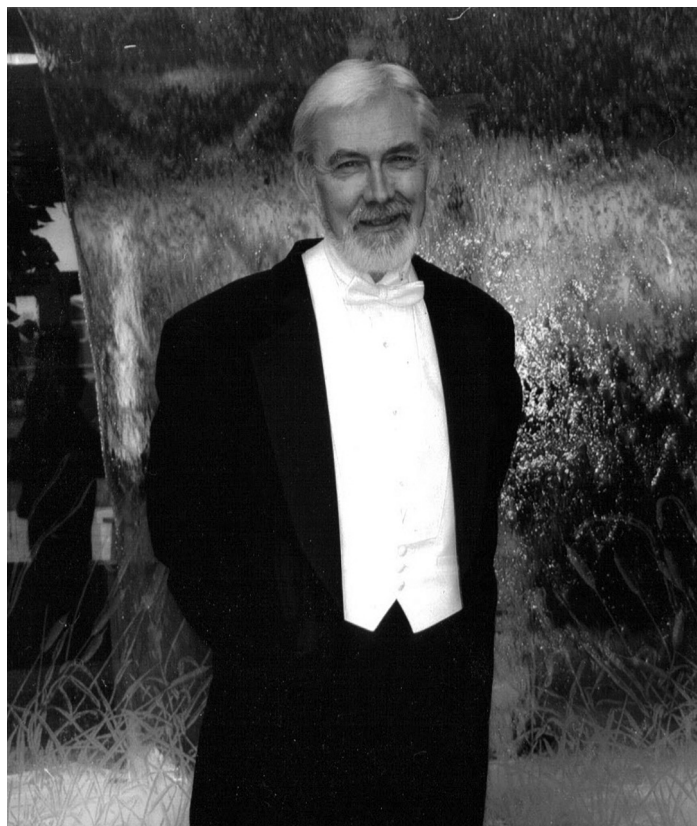
Arī Ramiņa partitūru izdevniecības *Jaymar Music Limited* Londonā, Ontārio provincē, *Gordon V. Thompson* Toronto un *Boosey & Hawkes* Ņujorkā līdzās koncertzālēm un dažiem desmitiem klajā nākušu mūzikas ieskaņojumu (no kuriem ieraksta tiesības pirmās ieguva "Gaismas dziesmas" jeb *Songs of the Lights* divās burtnīcās Kanādas Radiofona orķestra lasījumā 1992. gadā) papildina priekšstatu par Ramiņa profesionālajiem panākumiem.

Kārnegijā zālē 2002. gadā pirmatskaņojumu piedzīvoja Imanta Ramiņa "Psalmu simfonija" (2001) soprānam, mecosoprānam, sievietes korim un simfoniskajam orķestrim. Uz šāda mēroga darbu uzvedinājusi kāda amerikāņu diriģente no Maiami Floridā.

2004. gadā laikrakstā "Diena" Imants Ramiņš Inesei Lūsiņai stāsta: "Man jautā – vai būtu interese rakstīt 45 minūšu ilgu skaņdarbu? Pārjautāju: četras vai piecas minūtes? Nē, četrdesmit piecas, ar pilnu orķestri!"

Sākotnēji iecerētās 45 minūtes rezultējās stundu un piecpadsmit minūšu garā mūža darbā ar tekstu astoņās valodās: latīņu, vācu, spāņu, baznīcas senslāvu, senebreju, franču, angļu un "vienā no vissvarīgākajām pasaules valodām" – latviešu. Sveicieni latviešiem nodoti arī divās svītās – "Piecas latviešu tautasdziesmas" stīgu orķestrim (1972) un *Singing Songs of Sorrow, Songs of Joy* jeb "Dziedot sēru dziesmas, prieka dziesmas" (2003) –, kā arī komponista tēva Alfrēda Ramiņa piemiņai veltītajā simfoniskajā poēmā "Odiseja" (1995), kur ieslēpts tautasdziesmas "Ej, saulīte, drīz pie Dieva" citāts. Dzīvi latviešu valodas treniņi Imantam Ramiņam lielākoties gan iespējami tikai retajās brāļa un māsu apciemošanas reizēs Toronto.

"Laiku pa laikam esmu kontaktā ar Ēriku Ešenvaldu, Renāti Stivriņu, Daci Aperāni. Esmu diriģējis arī dažus Pētera Vaska darbus. Bieži nesanāk sarakstīties ar latviešiem, bet laiku pa laikam palieku kontaktā ar Arvīdu Bomiku, doktoru Arnoldu Klotiņu un ar vēl dažiem. Mani vienmēr ir interesējušas visvisādas valodas – to skaņas, ritmi, izteicienu veidi, "garšas", kas, pēc manām domām, atspoguļo kulturālas savdabības, un tā interese droši vien iesākās bērnībā, kad agri bija jāapgūst svešā

angļu valoda. Dzīves ietekmes nāk no dažādiem avotiem, paslēptiem un atklātiem, bet, kā tie tiek saauستي dzīves audumā, neviens nevar pareģot."

Pētot Imanta Ramiņa daiļradi, nespēju neatzīmēt vienu savu uzmacīgu domu, turklāt tā ir galēji emocionāla un nepavisam ne analītiska. Pat, ja skaņdarba attīstībā pavid arī kāds tumšāks brīdis, tā vien šķiet, ka Ramiņa mūzikā gaisma list, stiepjas un veļas pāri malām, un pats radītājs izbauda tās glabātāja un tālāknesēja lomu. Komponists gan man nepiekrīt.

"Interesanti lasīt par Pētera Vaska sistematizāciju (Pētera Vaska pašizveidots savu skaņdarbu iedalījums gaišajos, tumšajos, kontrastu un sadursmju opusos – aut. piez.). Es pats neesmu spējīgs vai arī pārāk ieinteresēts pašanalizē, bet esmu pārliecināts, ka varu samanīt tumsu un gaismu katrā savā darbā un atzīstu, ka ārēji gaiša mūzika dažādi reizi paslēpj iekšēji tumšu gara stāvokli."

Te var pievienot vēl kādu Ramiņa izteikumu, ko Tālvāldis Ķeniņš citējis savā rakstā: "Man kompozīcijai atliek tikai ierobežots laiks..., un jūtos ērti izteicot to, kas man sakāms, valodā, ko māku. Man nav jābūt oriģinālam, tikai lai būtu oriģināls. Tā ir mana patiesā izjūta."

Šai atklāsmei seko pirms 25 gadiem rakstīts Ķeniņa komentārs, kas precīzi raksturo Ramiņa mūzikas stilistisko būtību: "Avangardists viņš nav un nekad, šķiet, nebūs. Nav elitārs, mūzika skar plašu klausītāju un dziedātāju saimi, paturēdama tomēr zināmu mākslas izsmalcinājumu un izteiksmes bagātību."

Latvijas Radio arhīvā atrodams deviņdesmit viens Imanta Ramiņa mūzikas ieraksts, no kuriem lielākā daļa ir kormūzika. Ramiņa darbus Latvijā ne tikai atskaņoja, bet arī ierakstīja Latvijas Radio koris, Valsts akadēmiskais koris "Latvija", Rīgas Doma meiteņu koris "Tiara", kori *Ave Sol*, "Kamēr...", "Muklājs", "Spīgo" un citi. Arī Ogres mūzikas skolas bērnu koris "Cielaviņa", un šeit atliek vien nožēlot faktu, ka raksta autore uzsāka gaitas šajā korī dažus gadus pēc tam, kad tapa ieraksts Imanta Ramiņa "Zvaigžņu dziesmai".

Biruta Sūrmane "Jaunās Gaitas" 225. numurā 2001. gada jūnijā raksta, ka uz Latviju Ramiņa kormūzika atceļojusi 1989. gadā Vankūveras kamerkora Baltijas valstu turnejas laikā. Koris īpaši

Baltijas klausītājiem par godu izvēlējas piedevās atskaņot komponista apdari tautasdziesmai "Pūt, vējiņi!" (1985), un šāds lēmums izraisīja aktīvu Latvijas kordiriģentu, tostarp, Imanta Kokara interesi.

Ramiņš 2004. gada intervijā Inesei Lūsiņai atzīstas, ka ko tādu pat iedomāties nevarējis: "Es tur, Kanādā, biju mazliet naivs. 1989. gadā slavenais Vankūveras kamerkoris posās turnejā uz Padomiju (arī Baltiju), un diriģents vaicāja, vai nevaru piedāvāt kādu latviešu tautasdziesmu? Iedevu "Pūt, vējiņi!", nezinādams, ka Latvijā tā bija kā slepena himna. Kad koris Rīgā sāka to dziedāt, publika cēlās kājās, bet koristi brīnījās, nesaprazdami, kāpēc."

Tā sākās "Pūt, vējiņi!" mērķtiecīgais gājiens pretī latviešu mūzikas dzīves darbinieku atzinībai un klausītāju mīlestībai, kas pieredzēja kulmināciju gandrīz divdesmit gadu vēlāk – 2008. gadā šī latviešu tautasdziesmas apdare izskan Mežaparka Lielajā estrādē 24. Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku lielā kopkora skanējumā un paša autora vadībā. Šajos pašos svētkos apvienotais sieviešu kopkoris diriģenta Romāna Vanaga vadībā izdzied arī "Aunu, aunu balti kājas" (kas ārpus Latvijas dzīvo ar amizanti miligo nosaukumu *Whitest Stockings, Whitest Roses*), savukārt "Pūt, vējiņi!" vēlreiz izcīna repertuāra kaujas un paliek programmā arī 2013. gadā. Trīskāršs prieks.

"Jāpiekrīt, ka stāvēšana 2008. gada Dziesmusvētku lielā kopkora priekšā tiešām bija viens no spilgtākajiem dzīves pārdzīvojumiem. Tam blakus būtu arī mans autorkoncerts 2004. gada vasarā, ko atskaņoja Valsts akadēmiskais koris "Latvija" Garīgās mūzikas festivālā ietvaros. Un vēl viena dzīves virsotne notika 2000. gada vasarā te, Ziemeļamerikā, kad Banfas Vasaras festivālā (*The Banff Summer Arts Festival*) varēju diriģēt savu *Recordare* līdzās Kšištofam Pendereckim, kurš diriģēja Kanādas pirmatskaņojumu savam *Credo*. Bet vienu no visaugstākajām galotnēm sasniedzu 2006. gadā, Kārnegija zālē diriģējot savu *Magnificat* un *Missa brevis*, kur kori dziedāja arī mana sieva Bekija un meita Liza."

Ar amerikāņu arhitekti un rakstnieci Bekiju Štrūbi (*Strube*) sadarbība veidojusies arī ārpus ģimenes pavarda – Imants Ramiņš sievas dzeju savā daiļradē izmantojis vairākkārt, piemēram, opusā *The Infinite Yes* jauktajam korim ("Bezgalīgais jā", 1995), *Quaternity: A Cantata for Seasons* solistu grupai, jauktajam korim un orķestrim ("Gadalaiku kantāte", 2010), kā arī sešos skaņdarbos *Field notes* klavierēm, flautai, vijolei, čellam un mecosoprānam ("Lauka piezīmes", 2010). Bez pēdējā nosauktā opusa kameramūzikas plauktā izceļams trio *Earth Chants* ("Zemes dziedājumi", 1982) četrās daļās ar Zemes, Kara, Milas un Sapņu dziesmām, kā arī trīs stīgu kvarteti: *A Falcon, a Storm or a Great Song* ("Pie-kūns, Vētra jeb Lielā dziesma", 2003), *The Waking* (2008) un Trešais stīgu kvartets (2010). Latvijā interesi par Imanta Ramiņa kameramūziku dažādos laikos izrādīja Ventis Zilberts, Rasma Lielmane, Reinis Birznieks, Antra Bigača, Sonora un Normunds Vaiči, Dzintra Erliha un Evita Zālīte. Kad Imantam Ramiņam jautā par muzikālajām ietekmēm, vienmēr kā vienīgais tiek nosaukts Johans Sebastjāns Bahs. Bet kā ar citiem?

"Bahs jau nu vienmēr stāv galotnē, bet citi dažādos laikos arī sniegušies uz augšu. Tas atkarīgs no tā, kurā brīdī es studēju jeb diriģēju kādu komponistu – varbūt Rahmaninovs, Dvoržaks, Bēthovens, Brāmss, Mocarts, Bartoks un Bernsteins."

ĢEOGRĀFIJA

2004. gada sarunā ar Inesi Lūsiņu Ramiņš saka: "Sešdesmit gadi ģeoloģiski nav nekas, bet cilvēka dzīvē – daudz. Mans tēvs mira, kad viņam bija tikai 53, mātei tagad ir 96."

Gadu vēlāk, 2005. gadā, Alma Ramiņa aiziet mūžībā, bet 2004. gada sarunā Imants vēl turpina atmiņu stāstu: "Atceros, kā tēvs Kanādā mazajā istabiņā ar rakstāmmašīnu drukāja savas atmiņas. Vēlāk pie manis nonāca sestā kopija – gandrīz nesalasāma. Lasīju – "Nu, redz, mūsu pirmais dēls piedzimis". Tas esmu es! Mana sieva un meita nerunā latviski, tāpēc pārtulkoju angļiski. Tas bija liels darbs, jo gribēju parādīt arī, kā tēvs būtu runājis."

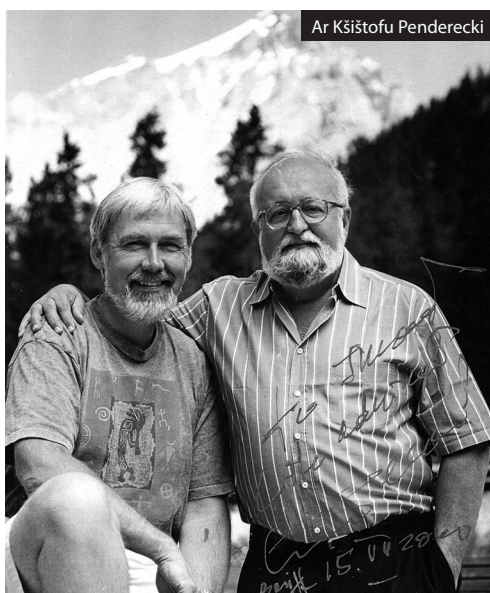
Grūti iedomāties, kādām sajūtām jāmājo cilvēkā, kurš pēc sešdesmit gadu prombūtnes no jauna atrod vēlmi un iespējas apciemot teritoriju, kas tikpat labi var tikt pieņemta tikai kā piedzimšanas zeme un vairāk saistās ar vecāku, ne paša dzimteni. Apdomājot šo jautājumu, pavisam nesen dzīve piespēlēja sarunu ar kādu jaunu latviešu izcelsmes austrālieti. Viņš Latvijā viesojās otro reizi un dalījās ar savām sajūtām par pieredzēto: vecākiem un vecvecākiem atmiņās palikusi Latvijas idealizētā vīzija, kas ne baltāk, ne melnāk, tomēr būtiski atšķīroties no šodienas realitātes. Un šādi viedokļi dzirdēti ne vienreiz vien. Vai nebija bail no sadursmes starp pretpoliem "Iedomas un realitāte"?

"Mana pirmā atgriešanās Latvijā 2004. gadā tiešām bija kā emocionāla zemestrīce. Taisnību sakot, viens no iemesliem, kādēļ ātrāk netiku atbraucis, bija tieši šī paredzētā sadursme starp "iedomu un realitāti". Nenoliedzami, ka realitāte bija realitāte, bet nenoliedzami bija arī sajūta, ka beidzot esmu atkal mājās. Ilgāku vai īsāku laiku esmu dzīvojis dažādās vietās Kanādā un citur, bet vienmēr ir bijusi tā sajūta, ka esmu tikai ceļā no vienas vietas uz otru. 2004. gadā beidzot atradu to sākuma punktu ne tikai ģeogrāfiskā, bet arī sirds un dvēseles ziņā."

Pavisam iespējams, ka jau decembrī reizē ar "Lakstīgalas" pirmizrādi varēsim gaidīt, kad Imants Ramiņš atkal iegrieziesies savas sirds un dvēseles ģeogrāfiskajā sākumpunktā, lai gan, lasot literāri apdāvinātā skaņraža Tālivalda Ķeniņa doto aprakstu, šķiet neiespējami pamest Okanaganas idillisko zemes stūri: "Nezinātajam jāpaskaidro, ka Okanaganas ieleja ir dabas brīnums milzīgajos Kanādas klinšu kalnos. Ap garo un skaisto ezeru tā ir kā krāšņa oāze, ko ielogo mūžam apsnigušās kalnu grēdas. Tur daudz saules, aug vīnogas un saldākie, garšīgākie firziķi, kādus vien esmu baudījis. Imants neapšaubāmi iemīlojis šo brīnišķo dabas nostūri, kas manā uztverē arī ietekmējis viņa mūzikas garu un devis tai izteiksmīgu raksturu."

Varbūt līdzās Domscolas meiteņu dāvatajai "Lakstīgalai" šīs būtu arī īstais brīdis vēl kādam jubilejas koncertam?

Ak, jā, un noslēgumā solītā intriga.

"Atbilde uz neprasīto jautājumu. Pēc pāri par piecdesmit gadiem vēlāk beidzot esmu gandrīz sasniedzis stikla kalna virsotni ar manu operu "Zelta zirgs". To iesāku sen atpakaļ, studentu gados, un tad tā gulēja skiču veidā, krājot putekļus, līdz 2012. gadā Rīgā satikos ar Māru Zālīti. Viņa no Raiņa lugas izveidoja operas libretu, un kopš tā laika esmu lēnām mocījies uz augšu. Beidzot savā 75. (un Latvijas simtajā) gadā ceru šo darbu pabeigt. Kur tas dosies tālāk, to nevaru pateikt, bet jūtu, ka viens no maniem dzīves sirds darbiem būs paveikts."

Man ir prieks. Un mūsu stāstu laikam esam šimbrīžam pabeiguši.

"Ar sveicieniem, Imants"